

— Ved et Møde mellem det theologiske Fakultets Professorer og Censorer i Juni 1878 vedtoges det fremtidig ved Bedømmelsen af de skriftlige Besvarelser at bruge 2 Undergrader i Laud., nemlig 11 og 12 i Stedet for, som tidligere, kun 11. Fuldt Laud. betegnes derfor i Fremtiden ved 13 i Stedet for 12. Talværdierne for Karaktererne ere da: Laud. = 11—13, Haud. ill. 1mi gr. 8—10, Haud. ill. 2di gr. 5—7, Non cont. 1—4.

### III. Forelæsninger, Øvelser og Examina.

#### 1. Bestemmelser, vedrørende alle eller flere Fakulteter.

En Del lægevidenskabelige studerende androge i Slutningen af Aaret 1878 paa, at den lægevidenskabelige Forberedelses Examen, paa Grund af den forestaaende Jubelfest, maatte blive afholdt i Løbet af Maj Maaned 1879 i Stedet for, som sædvanlig, i Juni Maaned, og Kommissionen for bemeldte Examen henstillede Sagen til Ministeriets Afgjørelse. Ministeriet begjærede under 12. Novbr. 1878 en Erklæring af Konsistorium, med Forespørgsel, om der maatte være Anledning til ogsaa for nogen af de øvrige Examina at træffe samme Foranstaltning, som Andragendet tilsigtede. Efter at Konsistorium, der imidlertid havde modtaget et Andragende fra en Del lægevidenskabelige studerende om, at den lægevidenskabelige Examens 1ste Del i Sommeren 1870 maatte blive afsluttet inden Jubelfesten, fra Fakulteterne havde indhentet Udtalelser om disse Spørgsmaal, gjorde det under 28. Decbr. Indstilling til Ministeriet. For de akademiske Examina, der hørte under det theologiske, det rets- og statsvidenskabelige og det filosofiske Fakultet, fandtes der ingen Grund til at gjøre andre Forandringer i den regelmæssige Tid, end saadanne, som det i Henhold til Bekj. af 13. Maj 1850 § 4 er Fakulteterne overladt selv at tage fornøden Bestemmelse om. Derimod anbefalede det, i Henhold til derom sket Indstilling, at det lægevidenskabelige Fakultet erholdt Frihed til at afholde den lægevidenskabelige Examens første Del samt de kliniske Prøver saa tidlig, at disse Prøver kunde være endte før Universitetets Jubelfest, at Kommissionen for den lægevidenskabelige Forberedelses Examen afholdt denne Examen i Maj Maaned, samt at Kommissionen for den almindelige Forberedelses Examen afholdt den skriftlige Del af Forberedelses Examen af lavere Grad henimod Slutningen af Maj Maaned.

Denne Indstilling bifaldt Ministeriet under 6. Jan. 1879.

#### 2. Erhvervelse af akademisk Borgerret med dertil hørende Examina.

Ved Skrivelse af 30. Septbr. 1878 bevilgede Ministeriet, efter Anbefaling fra Kommissionen for Tillægsexamen, at Lærer ved Frederiksberg Sogneskole K. S. Kristensen, der havde underkastet sig Prøven for Seminarister, der ønskede videre Uddannelse, maatte indstille sig til Tillægsexamen for studerende i matematisk-naturvidenskabelig Retning efter Bekj. 22. Maj 1874, saaledes at han fritoges for Prøven i Naturlære.

## 3. Den filosofiske Prøve.

Stud. theol. N. N. androg om Tilladelse til at indstille sig til den filosofiske Prøve, inden han i April Maaned 1879 indkaldtes til militær Tjeneste. Det filosofiske Fakultet anbefalede Andragendet, da der ved Begyndelsen af April ikke vilde være nogen betydeligere Rest af det filosofiske Kursus tilbage, hvorefter Ministeriet under 26. Novbr. 1878 bevilgede det.

— Fhv. Missionær Pedersen, der i Januar 1879 bestod Afgangsexamen for studerende i sproglig-historisk Retning\*), androg om Tilladelse til at indstille sig til den filosofiske Prøve i Sommeren s. A. Det filosofiske Fakultet mente, at Billighed talte for at bevilge Andragendet, da den Tilladelse, Andrageren havde faaet til at tage Afgangsexamen i Januar, syntes at maatte stille ham lige med dem, der paa Grund af Sygdom om Sommeren først havde kunnet tage Examen i Januar. Tilladelsen meddeltes af Ministeriet ved Skrivelse af 24. Febr. 1879.

— Ved Skrivelse af 29. Maj s. A. meddelte Ministeriet efter Fakultetets Anbefaling stud. theol. N. N. Tilladelse til at indstille sig til den filosofiske Prøve i Sommeren s. A., uanset at han først i Januar (formedelst Sygdom om Sommeren) havde bestaaet Afgangsexamen.

— Student N. N. erholdt ved Ministeriets Skrivelse af 2. Juli s. A. Tilladelse til, at han extraordinært maatte indstille sig til den filosofiske Prøve i samme Maaned, forudsat, at der herimod intet særligt fandtes at erindre fra Fakultetets Side. Fakultetet samtykkede heri.

## 4. Forelæsninger og Examina under det theologiske Fakultet.

Ministeriet har under 11. Novbr. 1878 og 27. Maj 1879, efter Fakultetets Anbefaling, forlænget den Dr. phil. Fr. Buhl tidligere givne Tilladelse\*\*) til at holde Forelæsninger inden for det theologiske Fakultet over det gamle Testamente, til ogsaa at gjælde for Foraars og Efteraars Halvaaret 1879.

— Ved Skrivelser af 14. og 28. Septbr., 17. Oktbr. 11 og 18. Novbr. 1878 samt 20. Januar, 21. Marts og 12. Maj 1879 har Ministeriet meddelt Tilladelse til at aflægge de befalede Prøver i Prædiken og Katekisation, skjønt de paagjældende enten slet ikke eller kun til Dels havde deltaget i Pastoralseminariets Øvelser.

— Fakultetet tillod, efter Andragende, stud. theol. N. N. at indstille sig til patristisk Examen sammen med Embedsexamen i Sommeren 1879.

## 5. Forelæsninger og Examina under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.

Cand. jur. N. N. androg om Tilladelse til at underkaste sig statsvidenskabelig Examen saaledes, at han, foruden at være fritaget for Examinationen i dansk Retsencyklopædi i Henhold til Bekj. 10. Juni 1851 § 3, yderligere fritoges for at examineres i dansk Statsret. Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet udtalte i denne Anledning i en Erklæring af 27. Septbr. 1878, at efter at «dansk Statsret» var blevet et Hovedfag ved den juridiske Embedsexamen, var der ikke Tvivl om, at det omfattede baade Forfatnings- og Forvaltningsret i samme Omfang som ved statsvidenskabelig Examen, om der end ved Examina-

\*) Univ. Aarb. 1877—78 S. 296—97.

\*\*) Univ. Aarb. 1877—78 S. 298.

tionen af de statsvidenskabelige Kandidater lagdes noget større Vægt paa enkelte Partier af Forvaltningsretten end ved Examinationen af de juridiske Kandidater. Da disse derhos maatte siges fuldt ud at være i Besiddelse af den samme statsretlige Dannelse som de statsvidenskabelige Kandidater, havde Fakultetet ingen som helst Betænkelighed ved at anbefale Andragendet, der derefter af Ministeriet bevilgedes under 10. Oktbr. 1878.

#### 6. Forelæsninger og Examina under det lægevidenskabelige Fakultet.

Ved Skrivelse af 23. Septbr. 1878 tillod Ministeriet, efter Fakultetets Anbefaling, at stud. med. N. N., der var indtegnet til den lægevidenskabelige Embedsexamens 1ste Del i Sommeren s. A., men paa Grund af Sygdom kun opnaaede at aflægge Prøve i Dissektion, maatte indstille sig til Examen i de resterende 3 Fag i Januar 1879.

Lignende Tilladelse meddeltes ved Ministeriets Skrivelse af 12. Juli 1879.

— Efter Fakultetets Anbefaling meddelte Ministeriet under 10. Jan. 1879 Tilladelse til, at stud. med. N. N., der ved Sygdom i Decbr. 1878 blev forhindret fra at indstille sig til de 2 sidste Prøver i skriftlig Udarbejdelse ved den lægevidenskabelige Embedsexamens sidste Del, nemlig i Kirurgi og Retslægevidenskab, i den nærmeste Tid maatte underkaste sig en særlig Prøve i disse Fag og derefter stedes til mundtlig Examen.

— Ministeriet har under 6. Febr. 1879, efter Indstilling fra Fakultetet, bifaldet, at et Beløb af 65 Kr. 49 Ø., som var til Raadighed af de til »extraordinære Udgifter ved Fakultetet« for 1878—79 under Universitetets 4de Udgiftspost bevilgede 100 Kr., maatte udbetales til det pathologiske Museum som Bidrag til Anskaffelsen af et nyt Skab.

#### 7. Forelæsninger og Examina under det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.

I Aaret 1871 indgav en Del yngre Botanikere til Proff. Ørsted og Lange som Medlemmer af Komiteen for den botaniske Haves Flytning følgende Adresse:

»Undertegnede Botanikere tillade sig ærdødigst for den højt ærede Hr. Professor — som Medlem af Komiteen for den botaniske Haves Flytning og Indretning — at frembære et Ønske, der knytter sig til en af de videnskabelige Foranstaltninger, hvis foreløbige Afgjørelse beror paa den ærede Komites gode og fremmende Beslutning. Vi tænke herved paa Oprettelsen af et plantefysiologisk Laboratorium. Vi tro ikke at behøve for den højt ærede Hr. Professor at godtgjøre, hvor tidssvarende et saadant Institut vil være; blot tillade vi os at udtale som vor personlige Overbevisning, at det videnskabelige botaniske Studium her hjemme derved vil vinde i Liv og Fylde, og vi ty med Fortrøstning til de botaniske Medlemmer af den ærede Komite, i det Haab, at deres Omsorg for det hele store Foretagende kraftig maa gjøre sig gjældende ogsaa for denne saa afgjort væsentlige Side af Sagen«.

Samme Aar gjorde Prof. Ørsted en Rejse til Udlandet for at gjøre sig bekendt med de derværende fysiologiske Anstalter, hvilket førte til, at der i Planen

til de for den botaniske Have fornødne Bygninger optoges et »Forsøgs- og Formeringshus« med den Tanke, at dette senere kunde udvikle sig til et »plantefysiologisk Laboratorium«.

Ved Opførelsen af den botaniske Museumsbygning blev der forbeholdt et Lokale til Brug ved fysiologiske Forsøg\*); man ansaa imidlertid dette for tilstrækkeligt, saa længe Plantefysiologien ikke var etableret som Hovedfag med en særlig Docent.

En af Adressens Underskrivere, cand. med. R. Pedersen, besøgte, med offentlig Understøttelse, Universiteterne i Berlin, Leipzig og Würzburg for særlig at studere Plantefysiologien. Efter sin Hjemkomst androg han om at erholde en Lærevirksomhed i Plantefysiologi ved Universitetet. Ministeriet begjærede i denne Anledning en Erklæring af Professor physiologiæ Panum, der under 8. Sept. 1876 udtalte sig paa følgende Maade om Andragendet.

Fysiologiens almindelige Opgave: at studere og oplyse de levende Væseners Livsytringer og disse Livsytringers Betingelser, Aarsager og Love ved Hjælp af Anatomi og Mikroskopi saa vel som ved Hjælp af Fysik og Kemi, var saa omfattende, at enhver Fysiolog nødvendigvis maatte begrænse sine Studier med Hensyn til et eller andet bestemt Formaal. En saadan Begrænsning var for Fysiologiens Repræsentant i det medicinske Fakultet naturligvis givet derved, at Mennesket for ham specielt var betegnet som den Organisme, hvis Livsytringer bør være Hovedformaalet for hans Studier, som dog ogsaa burde omfatte andre Organismers Livsytringer, for saa vidt som disse havde Indflydelse paa Menneskets hele Livsforhold eller kunde give Oplysninger om den menneskelige Organismes Livsytringer. Men det var indlysende, at Fysiologien ikke blot dannede det egentlige videnskabelige og theoretiske Grundlag for Lægens Virksomhed, men ogsaa for mange andre praktiske Formaal, navnlig for Landmandens Arbejde, for saa vidt som dette jo netop gik ud paa at drage Nytte af Kulturplanternes og Husdyrenes Livsytringer og af de ved disse Livsytringer tilveiebragte Produkter. Alt som Fysiologien naaede en større Udvikling, og alt som den Erkjendelse, at videnskabelig Undersøgelse af og Indsigt i de forskjellige Organismers Livsytringer ogsaa havde en stor praktisk Betydning for mange industrielle Formaal og navnlig for Landbruget, vilde det uden Tvivl blive en Opgave for Staten, at sørge for, at Fysiologiens Hjælp og Arbejde kunde benyttes paa flere forskjellige Omraader, og at der tilveiebragtes de dertil fornødne Betingelser, dels ved Universitetet, dels vel ogsaa ved andre for mere specielle og praktisk-industrielle Formaal beregnede Læreanstalter, navnlig for Landmænd. Dette var allerede sket i adskillige andre Lande, dels ved Oprettelsen af forskellige fysiologiske Læreposter og Laboratorier ved Universiteterne, foruden dem, som fandtes i de medicinske Fakulteter, dels ved Oprettelsen af fysiologiske Forsøgsstationer ved agromiske Anstalter.

Da de medicinske Fakulteters Fysiologer og fysiologiske Laboratorier naturligvis nærmest maatte tage Hensyn til Dyrenes, med Mennesket nærmest beslægtede Livsytringer, medens Planternes Livsytringer her i Regelen ikke kunde undersøges nærmere, var i Særdeleshed Trangen til en specielle Bearbejdelse af Plantefysiolo-

\*) Univ. Aarb. 1871—73 S. 106, 1877—78 S. 337.

gien i den nyere Tid blevet følelig. Efter at man en Tid lang havde henvist de plantefysiologiske Undersøgelser til de praktiske agronomiske Anstalter, var man nu mere og mere kommet til Erkjendelse af, at det var uheldigt, naar en Videnskabs Dyrkere vare stillede saaledes, at de ved ydre Forhold bleve tvungne til at søge saa hurtigt som muligt at opnaa Resultater, som syntes at kunne finde en umiddelbar praktisk Anvendelse, saaledes som det var Tilfældet ved de agronomiske Anstalter, der havde et rent praktisk og ikke et videnskabeligt Formaal. Derfor havde man i de senere Aar ved flere Universiteter oprettet plantefysiologiske Laboratorier og gennemført en Arbejdsdeling for det botaniske Studiums Vedkommende ved Oprettelsen af Læreposter i Plantefysiologi ved Siden af dem i systematisk Botanik.

Professor Panum udtalte da, at Oprettelsen af en Lærepost i Plantefysiologi og et Laboratorium for samme ogsaa ved vort Universitet maatte være betimeligt, saa meget mere som jo Agerdyrkingen var vort Lands Hovedindtægtskilde. Men især forekom Oprettelsen af en Lærepost i Plantefysiologi ved vort Universitet ham at være betimelig, fordi vi i cand. med. R. Pedersen havde en Mand, som syntes at være særlig kvalificeret til at overtage en saadan Lærepost og til at indrette et plantefysiologisk Laboratorium. Han anbefalede derfor paa det varmeste hans Ansøgning.

Sagen stillede imidlertid foreløbig i Bero. Først i Decbr. 1877 gjenoptog Ministeriet den, idet det begjærede en Erklæring over cand. med. Pedersens Andragende fra Konsistorium og det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet, og tilføjede, at det forventede det taget under særlig Overvejelse, om den omspurgte Lærevirksomhed rettest skulde sættes i Forbindelse med Universitetets botaniske Have eller med den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Sidst nævnte Fakultet udtalte i en Erklæring af 3. Jan. 1878, at dersom der var Spørgsmaal om definitivt at optage Plantefysiologi som Undervisningsfag ved Universitetet og at ansætte en normeret Docent i dette Fag, maatte en dybere gaaende Drøftelse af Spørgsmaalet finde Sted end den, som Fakultetet i det foreliggende Tilfælde havde anset fornøden. Der maatte nemlig i saa Tilfælde foretages Undersøgelse med Hensyn til, hvorledes de fornødne Lokaler, Apparater o. s. v., som dels Undervisningen, dels Docentens videnskabelige Arbejder maatte kræve, kunde skaffes til Veje, ligesom ogsaa, hvorledes den eventuelle Docent maatte stilles over for andre Docenter i beslægtede Fag med Hensyn til Benyttelsen af bestaaende Samlinger og videnskabeligt Apparat. Fakultetet opfattede imidlertid ikke Spørgsmaalet som foreliggende i et saadant Omfang og vilde derfor ikke udtale sig om disse Punkter, lige saa lidt som om Spørgsmaalet, om der overhovedet var Trang til en saadan Undervisning ved Universitetet. I det foreliggende Tilfælde var der formentlig kun Spørgsmaal om, hvorvidt Universitetet skulde benytte den tilbudne Lejlighed til at knytte til sig en Videnskabsmand, om hvis videnskabelige Adkomster Fakultetet tidligere gunstig havde udtalt sig. Fakultetet ansaa det for rigtigt at give Ansøgeren Lejlighed til at vise, hvorvidt han var i Besiddelse af Evnen til at gjøre sine Kundskaber frugtbare gennem Undervisningen, førend der blev taget Beslutning om, ved en fast Ansættelse at knytte ham varig til Universitetet, og det foreslog derfor,

at det overdroges cand. med. R. Pedersen mod et aarligt Honorar af 1200 Kr.

for et Tidsrum af 2—3 Aar at holde Forelæsninger ved Universitetet over Plantefysiologi, at der stilledes 400 Kr. aarlig til hans Disposition til Bestridelse af Udgifterne ved hans experimentelle Arbejder, og at han med Hensyn til Benyttelsen af Lokaler og Samlinger henvistes til at træffe Overenskomst med disses Bestyrere.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den plantefysiologiske Undervisning rettest burde knyttes til Universitetet eller til Landbohøjskolen, ansaa Fakultetet det ikke fornødent at udtale sig paa Sagens nu værende Standpunkt, saa meget mindre som der bestod en af Indenrigsministeriet nedsat Kommission til Drøftelsen af et meget nær beslægtet Spørgsmaal.

Ved under 11. Febr. at indsende denne Erklæring til Ministeriet udtalte Konsistorium, at det ogsaa ansaa det for rettest, at Spørgsmaalet om Plantefysiologiens eventuelle Optagelse i Universitetets Undervisning som særligt Fag beroede, indtil der forelaa en Udtalelse fra den i Fakultetets Erklæring omtalte Kommission. Det sluttede sig i øvrigt til Fakultetets Forslag, idet det dog indstillede, at den Tid, for hvilken Ansættelsen fandt Sted, begrænsedes til 2 Aar; Udgifterne burde formentlig afholdes af Kontoen til videnskabelige Formaals Fremme. Ministeriet tilskrev imidlertid under 20. Febr. Konsistorium, at den nævnte Konto for det følgende Finansaar ikke var tilstrækkelig til Afholdelsen af det foreslaaede Honorar. Ministeriet vilde heller ikke kunne stille Ændringsforslag til Finanslovsforslaget, dels fordi Forhandlingerne om Finansloven allerede vare for vidt fremskredne til, at det med nogen Nytte kunde stille et saadant, dels fordi Konsistoriums Betænkning i Sagen ikke skjønedes at indeholde det fornødne til derpaa at støtte et saadant Ændringsforslag. Det var derfor ikke i Stand til før Tiden at foretage videre Skridt til Sagens Fremme.

For at vinde Klarhed over de 2 Spørgsmaal: om Plantefysiologien burde repræsenteres ved Universitetet ved en særlig Docent, og om cand. med. R. Pedersen var kvalificeret til at overtage en saadan Docentpost, paalagde Ministeriet Professor physiologiæ Panum og Professor botanices Didrichsen herom at udtale sig. Denne Udtalelse blev afgivet den 31. Maj. Med Hensyn til det først nævnte Spørgsmaal udviklede de først, hvorledes Fysiologien overhovedet og Plantefysiologien i Særdeleshed havde udviklet sig i Almindelighed, og undersøgte derefter, hvorledes Spørgsmaalet maatte besvares fra Videnskabens nu værende Standpunkt, uden Hensyn til de lokale eller temporære eller personlige Forhold.

Fysiologien i nøje Forbindelse med Naturvidenskabens øvrige Grene, navnlig da ogsaa med Zoologien og Botaniken, havde overalt faaet sin første Pleje og Udvikling i det medicinske Fakultet. Først for 60 Aar siden blev Botaniken ved vort Universitet repræsenteret uden for det medicinske Fakultet; for 100 Aar siden var det ganske almindeligt, at Menneskets Anatomi og Botaniken havde en fælles Docent, Anatomiens og Fysiologiens Studium havde saa at sige ved alle Universiteter endnu langt senere en fælles Repræsentant. Zoologien fik først i 1814, Mineralogien og Geologien først i 1823 en særlig Repræsentation i Stedet for deres tidligere fælles Repræsentation ved en og samme Docent. Hvad der i Løbet af dette Aarhundrede overalt, og da ogsaa ved vort Universitet, havde fremmet Naturvidenskabernes Udvikling, var først og fremmest Oprettelsen af

Læreposter for Specialfagene ved Universitetet og disses Dyrkelse fra et rent videnskabeligt Standpunkt, uden umiddelbart Hensyn til et eller andet bestemt praktisk Formaal. Dette gjaldt da ogsaa i særlig Grad om Fysiologiens og Botanikens Udvikling, og allerede med Hensyn hertil syntes det at være utvivlsomt, at Oprettelsen af en speciel Lærepost for Plantefysiologien i høj Grad maatte fremme Studiet af dette Fag. Men for Naturvidenskabernes og i Særdeleshed da ogsaa for Fysiologiens Udvikling ved Universiteterne behøvedes, foruden Oprettelsen af særlige Læreposter, ogsaa Tilvejebringelsen af det for Studiet fornødne Apparat, og denne Erkjendelse førte da især i Løbet af de sidste 30 Aar, saa at sige ved alle Universiteter, til Oprettelsen af fysiologiske Laboratorier.

Den historiske Udvikling havde medført, at Fysiologien lige saa vel som Naturvidenskabens øvrige Specialfag først havde udviklet sig inden for det medicinske Fakultet, nærmest med særligt Hensyn til Lægevidenskabens Tarv, og at Professoren i Fysiologi og det af ham bestyrede fysiologiske Laboratorium nærmest kom til at henhøre til det nævnte Fakultet. Denne Stilling paalagde rigtignok Professoren i Fysiologi den moralske Forpligtelse ved sine Studier og ved de i det fysiologiske Laboratorium udførte Undersøgelser nærmest at have Menneskets Fysiologi og Lægevidenskabens Tarv for Øje; men da Menneskets Fysiologi først og fremmest nødvendigvis maatte bearbejdes fra et almindeligt fysiologisk Standpunkt, som saa vidt muligt ogsaa maatte omfatte hele Dyreriget og endog Planteriget, fik de store og vigtige Resultater, som i Løbet af forholdsvis kort Tid opnaaedes ved de i de fysiologiske Laboratorier af Fysiologiens Lærere og deres Disciple udførte Undersøgelser, ikke blot Betydning for Menneskets Fysiologi og for Lægevidenskaben, men ogsaa for mange andre vigtige praktiske Livsformaal og navnlig for Agerbruget og Industrien.

Denne Erkjendelse førte da til Oprettelsen af de saakaldte fysiologiske Forsøgsstationer for Landbruget, af fysiologiske Laboratorier ved Veterinærskoler, af fysiologisk-kemiske Laboratorier for Bryggeriindustrien o. s. v. Det var bekjendt, at Oprettelsen af deslige Anstalter, til Dels af større, til Dels af mindre Omfang, allerede var iværksat paa mange Steder og paatænkt paa mange andre, da Erfaringen havde vist den store Betydning, saadanne Forsøgsstationer og Laboratorier og en mere speciel Bearbejdelse af Fysiologien med særligt Hensyn til bestemte og begrænsede praktiske Formaal kunde have, forudsat at der ved sammes Indretning og Organisation fulgtes en rigtig og vel overlagt Plan. Man havde tillige erkjendt, at Fysiologien var en saa omfattende Videnskab, at det ikke var tilstrækkeligt, at den ved Universitetet kun var repræsenteret i det medicinske Fakultet og med særligt Hensyn til Menneskets Fysiologi, men at den ogsaa burde være repræsenteret i det Fakultet, som omfattede Naturvidenskaberne uden Hensyn til nogen særlig praktisk Anvendelse, og at en Repræsentation i dette Fakultet især var paatrængende nødvendig for Plantefysiologien, eftersom dennes Bearbejdelse dels naturligvis laa Fysiologiens Repræsentant i det medicinske Fakultet mindre nær end Dyrefysiologien, og dels ogsaa udkrævede andre Apparater og Indretninger end dem, som fandtes i et specielt for Menneskets Fysiologi beregnet fysiologisk Laboratorium. Efter at man var kommet til denne Erkjendelse, var Oprettelsen af Lærestole for Plantefysiologi og af plantefysiologiske Laboratorier ved Universiteterne kommet paa Dagsordenen.

Det var let at paavise, at saa vel Oprettelsen af plantefysiologiske Forsøgs-

stationer eller specielt for Landbrug og Havedyrkning beregnede plantefysiologiske Laboratorier, som ogsaa Oprettelsen af Docentposter og plantefysiologiske Laboratorier ved Universiteterne, uden umiddelbart Hensyn til den praktiske Anvendelse, men med rent videnskabelige Formaal, burde fremmes især i et Land som Danmark, hvis Hovedindustri netop var Landbruget, og at Bestræbelserne i begge disse Retninger langt fra at gaa i modsat Retning tvært imod kunde og burde understøtte hinanden. Det ene burde gøres og det andet ikke forsømmes. Da det imidlertid var betydelige Krav, som herved stilledes til de pengebevilgende Myndigheder, var det naturligt, at disse vilde forlange en noget nærmere Forklaring over det Forhold, hvori disse to forskellige Krav stode til hinanden, og at de vilde spørge, om de da begge ogsaa vare lige nødvendige og lige paa-trængende, og om der kunde ventes mere Nytte og Fordel af den ene eller af den anden. Hertil maatte da svares, at Erfaringen havde lært, at Videnskaben i Almindelighed og Fysiologien i Særdeleshed først vilde plejes for sin egen Skyld, før den vilde bringe gyldne Frugter for det praktiske Liv. Derfor vilde det ogsaa være i de praktiske Formaalets Interesse, at Videnskabens Krav først og fremmest blev tilfredsstillet ved Oprettelsen af en Docentpost for Plantefysiologi ved Universitetet og af et med samme forbundet plantefysiologisk Laboratorium. Det var altid uheldigt for en Videnskab at være stillet saaledes, at dens Dyrkere ved de ydre Forhold bleve tvungne til at søge saa hurtigt som muligt at opnaa Resultater, som kunde faa en umiddelbar praktisk Anvendelse, saaledes som det altid mere eller mindre var og i Følge Forholdenes Beskaffenhed altid vilde være Tilfældet ved de agronomiske Anstalter, der havde et rent praktisk og ikke et rent videnskabeligt Formaal. Forholdet mellem den specielt for Landbrugets Interesser beregnede Dyrkelse af Plantefysiologien og dens Dyrkelse ved Universitetet ved Oprettelsen af en særegen Docentpost for Plantefysiologi og et fysiologisk Laboratorium var i alt væsentligt netop det samme som Forholdet mellem Teknologi paa den ene og theoretisk Fysik og Kemi paa den anden Side, eller mellem den polytekniske Læreanstalt, Landbohøjskolen og Veterinærskolen samt den militære Højskole paa den ene og det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet paa den anden Side, og lige saa lidt som det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet kunde undværes, fordi alle dets Fag mere eller mindre fyldig vare repræsenterede ved de nævnte, nærmest for praktiske Formaal bestemte Anstalter, lige saa lidt vilde en Docentpost i Plantefysiologi ved Universitetet og et dermed forbundet fysiologisk Laboratorium blive uundværligt ved den eventuelle Oprettelse af en nærmest for Landbruget eller for hvilke som helst andre praktiske Formaal beregnet plantefysiologisk Institution.

De anførte almindelige Betragtninger maatte da formentlig utvivlsomt føre til det Resultat, at Plantefysiologien burde repræsenteres ved Universitetet ved en særlig Docent, og at dette burde ske saa snart som muligt, hvis Udviklingen hos os i denne Retning ikke fremdeles skulde komme til at staa tilbage.

Saa man nu hen til den Maade, hvorpaa dette Spørgsmaal var fremkommet her hjemme og til den Stilling, det for Tiden indtog her, maatte det erindres, at det først blev rejst under Forhandlingerne om Indretningen af den nye botaniske Have, og at den da værende Professor i Botanik, A. S. Ørsted, med særligt Hensyn til dette Spørgsmaal i 1871 foretog en Rejse for at gjøre sig bekendt med Udlandets plantefysiologiske Laboratorier. De i og uden for Fakultetet og Have-



komiteen værende Botanikeres Forestillinger havde, som bekendt, efter foregaaende Forhandlinger mellem Ministeriet, Konsistorium, det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet og Havekomiteen til Følge, at der i Planen til de for den botaniske Have fornødne Bygninger blev optaget et »Forsøgs- og Formeringshus« med den Tanke, at det senere hen eventuelt vilde kunne udvides til et tidssvarende plantefysiologisk Laboratorium, at Dr. phil. Warming blev antaget til at assistere ved Mikroskopiens Anvendelse i Botaniken med Hensyn til Planteanatomi og at de hertil fornødne Mikroskoper anskaffedes, samt at Cand. med. R. Pedersen, som havde forberedt sig paa at gjøre Plantefysiologien til et Specialstudium, fik offentlig Understøttelse for i Udlandets plantefysiologiske Laboratorier at uddanne sig specielt i disse Fag. Man kunde imidlertid umulig blive staaende herved, og ligesom det vilde være en Vildfarelse, om nogen skulde mene, at Planen om en eventuel Oprettelse af en plantefysiologisk Forsøgsstation, med særligt Hensyn til Landbrugets praktiske Interesser, skulde gjøre Ansættelsen af en Docent i Plantefysiologi og Oprettelsen af et plantefysiologisk Laboratorium ved Universitetet unødvendig, saaledes vilde det være en Fejltagelse, hvis nogen skulde mene, at Plantefysiologiens Tarv skulde være tilfredsstillet derved, at der ved Dr. Warmings Ansættelse samt ved Indretningen af Lokaler og Anskaffelse af Mikroskoper blev givet Lejlighed til Studiet af Planteanatomi ved Universitetet. Thi Studiet af Plantefysiologien havde væsentlig andre Forudsætninger og Fornødenheder end Studiet af Planteanatomi; den, som skulde docere Plantefysiologien, maatte have særlige Forkundskaber og en særlig Uddannelse, og til de plantefysiologiske Undersøgelser udkrævedes særlige Lokaler og Apparater.

Naar man saa hen til, hvor overordentlig store Fremskridt Udviklingen af plantefysiologiske Laboratorier og Oprettelsen af Docentposter for Plantefysiologien ved Universiteterne havde gjort, siden Prof. Ørsted i 1871 gjorde sin Udenlandsrejse, og naar man med Hensyn til det, som oven for er anført, maatte erkjende, at der slet ikke var nogen Grund til at stille Spørgsmaalet om Oprettelsen af en Docentpost i Plantefysiologi og Oprettelsen af et plantefysiologisk Laboratorium ved Universitetet i Bero, indtil det maatte have vist sig, om Bestræbelserne for Oprettelsen af et specielt for Agerbrugets Interesser og Tarv beregnet plantefysiologisk Laboratorium maatte komme i Stand eller ikke, saa syntes den endelige Afgjørelse ikke at burde udsættes. For at undgaa enhver mulig Misforstaaelse udtalte de udtrykkelig, at den endelige Ordning af Botanikens og Fysiologiens Studium ved Universitetet med Nødvendighed maatte føre til, at Botaniken maatte blive repræsenteret ved 3 Docenter, en for systematisk Botanik, en for Planteanatomi og en for Plantefysiologi, og at den sidst nævnte Docent maatte faa det for sine Arbejder og Undersøgelser samt for Undervisningen i dette Fag fornødne Lokale og Apparat.

For at Plantefysiologien skulde kunne komme til sin Ret ved vort Universitet, var det imidlertid først og fremmest nødvendigt at finde en Docent, som kunde antages at være denne Stilling voxen, og Spørgsmaalet var nu altsaa, om Cand. med. R. Pedersen var kvalificeret til at overtage denne Docentpost. Efter en Undersøgelse af hans videnskabelige Virksomhed, udtalte de, at hans hele Færd, siden han fattede den Beslutning at gjøre Studiet af Plantefysiologien til sin Livsopgave, fuldkommen berettigede til fremdeles at bevare Forventningen om, at man i ham havde fundet en Mand, som vilde være i Stand til at føre Plantefysiologien

frem hos os. Der burde derfor ved en, helst ikke altfor kortvarig interimistisk Ansættelse som Docent gives Cand. med. Pedersen Lejlighed til at vise, at han var kvalificeret til Stillingen. Skulde han mod Forventning skuffe de Forhaabninger, man havde sat til ham, maatte man snaarest muligt foranledige en anden Mand til at uddanne sig i denne Retning. Professorerne Panum og Didrichsen sluttede sig altsaa til den af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet og af Konsistorium afgivne anbefalende Erklæring.

Under 2. Juni tilskrev Ministeriet Professor botanices, at det var sindet at optage et Forslag paa Udkastet til Finansloven for 1879—80 om Ansættelse af en extraordinær Docent i Plantefysiologi for et Tidsrum af 5 Aar. Det begjærede imidlertid oplyst, om det for Haanden værende Lokale vilde være i Stand til foreløbig at tjene den eventuelle Docent til Laboratorium.

Prof. Didrichsen udtalte sig herom under 10. Juni, idet han tillige indsendte en Erklæring af Prof. Panum om samme Gjenstand. Han antog i Overensstemmelse med denne, at der med de givne Midler vilde kunne træffes følgende Bestemmelser:

1. Et af de 2 smaa Rum i Forsøgs- og Formeringshuset kunde gives til Afbenyttelse for den plantefysiologiske Docent. Det var kun lille og saa fugtigt — vistnok paa Grund af det tilstødende Drivhus —, at Gulvet, der var ødelagt af Svamp, havde maattet erstattes med Beton, men det stod ledigt og vilde kunne benyttes ved Udførelsen af forskjellige Forsøg. Kun vilde bedre Instrumenter eller endog Bøger ikke kunne taale at forblive der, og der var saa at sige kun Plads til en Person.
2. Under den store Trappe i Opgangen til Museet fandtes et ubenyttet Rum, for en Del med skraa Væg, som vilde kunne benyttes som fysiologisk »mærkt Kammer« for ikke faa Forsøg.
3. I det ene af de 2 store Kjælderrum i Museumsbygningen, som var forsynet med Betongulv, Vand og Udløbsbrønd, var god Lejlighed for Rengjøring af Glas og andre Kar.
4. Det største Værelse i den nederste Etage i Museet, som var bestemt til Avditorium for Farmaceuter, var endnu ikke monteret, stod ubenyttet, og der var fuld Grund til at antage, at det, selv om det var monteret, ikke vilde blive benyttet af Docenten i farmaceutisk Botanik, som foretrak det store Avditorium. Dette Værelse kunde da overlades til Brug for den eventuelle Docent i Plantefysiologi.

Disse 4 Lokaler ansaa han som det, Haven vilde kunne tilbyde. Men det laa i Sagens Natur, at Docenten efter Nødvendighed maatte faa indrømmet Brugen af Dele af den aabne Have, f. Ex. Forsøgskvarteret eller et Drivhus (det nordligst beliggende), og at der maatte gives ham al den Bistand ved hans Arbejder, som Haven formaaede at yde. Med Hensyn til »særlige Apparater« henstillede han i Overensstemmelse med Prof. Panum, at en Sum af 1,200 Kr. maatte blive bevilget til en første Anskaffelse, og at der aarlig maatte kunne paaregnes 600 Kr. til Forøgelse og Vedligeholdelse af Instrumenter og Apparater.

Efter Modtagelsen af disse Erklæringer optog Ministeriet paa Finanslovsforslaget for 1879—80 et Forslag om at forheje Universitetets Udgiftspost 7 a. med et Beløb af 2000 Kr., for at det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet kunde udstyres med en ny Docent, idet det bemærkede, at Summen foreløbig kun øn-

skedes bevilget for 5 Aar, samt at det var en Selvfølge, at det, da Sagen var ny hos os, ikke havde kunnet undgaas, at Hensynet til en bestemt Personlighed, der var kvalificeret til Stillingen, havde maattet gjøre sig gjældende under Sagens Behandling. Ligeledes optog Ministeriet paa Universitetets Udgiftspost 3 b. Botanisk Have til plantefysiologiske Undersøgelser for 5 Aar et Annuum af 600 Kr. og til første Anskaffelse af Apparater extraordinært 1,200 Kr. Ved Finansloven for 1879—80 bevilgedes samtlige disse Beløb.

Paa Ministeriets derom nedlagte Forestilling blev det ved kgl. Resolution af 29. Maj bifaldet, at det overdroges Cand. med. R. Pedersen for et Tidsrum af 5 Aar, fra 1. April d. A. at regne, at holde Forelæsninger ved Universitetet over Plantefysiologi, saaledes at der herfor tillagdes ham et Honorar af 2,000 Kr. af den paa Universitetets Udgiftskonto 7 a. til videnskabelige FormaaIs Fremme bevilgede Sum.

## 8. Andre Examina, der ere knyttede til Universitetet.

### a. Almindelig Forberedelses Examen af højere og lavere Grad.

Følgende Afgjørelser, vedrørende Tidsrummet 1871—1879, kunne her mærkes:

En Folkehøjskolelærer androg om, da han havde bestaaet Seminaristexamen med »Meget duelig«, at maatte erholde de med almindelig Forberedelses Examen af højere Grad forbundne Rettigheder, mod at underkaste sig en Prøve i Engelsk Kommissionen for Afholdelsen af den almindelige Forberedelses Examen anbefalede, at han fritoges for Prøve i de Fag, i hvilke han allerede var examineret, men fraraadede enstemmig, at Prøven i alle 3 levende Sprog blev erstattet med en eneste i Engelsk. Ministeriet bevilgede under 30. Novbr. 1871 Andragendet, dog saaledes, at han, foruden i Engelsk, tillige skulde underkaste sig Prøve enten i Fransk eller Tysk.

— Efter Anbefaling fra Kommissionen bevilgede Ministeriet under 16. Okt. 1871, at N. N. ved den almindelige Forberedelses Examen af højere Grad fritoges for at prøves i Fransk, Tysk, Naturhistorie og Geografi, saaledes at de ham for disse Fag ved den præliminære Prøve for Privatister i 1869 tildelte Karakterer medregnedes ved Bestemmelsen af Hovedkarakteren for først nævnte Examen.

— Efter Andragende fra N. N., der i 1867 havde bestaaet 1ste Del af Adgangsexamen til Universitetet, og efter Indstilling af Bestyrelsen for den polytekniske Lærestanstalt fritog Ministeriet ham under 14. Febr. 1873 for en ny Prøve i Tysk, Fransk, Naturhistorie og Geografi ved almindelig Forberedelses Examen, og tillod ham at indstille sig til Adgangsexamen ved Lærestalten, naar han bestod de øvrige 6 Fag ved almindelig Forberedelses Examen med et Pointsantal, som svarede til 3 g. og 3 tg. eller i alt 18 Points.

— N. N., som vilde uddanne sig til Missionær, androg om Tilladelse til at underkaste sig almindelig Forberedelses Examen af højere Grad, dog saaledes, at han ej blev prøvet i Fransk. Kommissionen anbefalede det, naar man sikrede sig mod, at det Examensbevis, som udstedtes for ham, kunde benyttes til at forskaffe ham de Rettigheder, der fulgte med en fuldstændig Forberedelses Examen af højere Grad. Ministeriet tilskrev imidlertid, efter yderligere at have brevvexlet med Bestyrelsen for Missionsselskabet, under 7. Novbr. 1876 Andrageren, at det

ikke fandt Anledning til at bevilge Andragendet, eftersom han kun vilde være lidet tjent med at underkaste sig en Prøve, som, i Tilfælde af, at han i Tiden maatte ønske at træde over i en anden Virksomhed end Missionsvirksomheden, ikke vilde kunne føre ham ind paa nogen anden Livsbane, medens det nu kun vilde være forbundet med et forholdsvis ringe Arbejde for ham at tage Examen i den befalede Form og derved erhverve de dermed forbundne Rettigheder.

— Ved Ministeriets Skrivelse af 21. April 1879 meddeltes der N. N., svensk af Fødsel, Tilladelse til ved almindelig Forberedelses Examen af lavere Grad at skrive de skriftlige Besvarelser paa Svensk.

#### *b. Juridisk Examen for ustuderede.*

Efter Anbefaling af det rets- og statsvidenskabelige Fakultet bevilgede Ministeriet under 23. Sept. 1878, at N. N., der havde bestaaet 3dje Klasses Hovedexamen i Ribe Kathedralskole og derefter været  $\frac{1}{2}$  Aar i Skolens 4de Klasse, maatte indstille sig til juridisk Examen for ustuderede, uden forinden at underkaste sig den almindelige Forberedelses Examen af lavere Grad\*).

— N. N., der havde gennemgaaet Borgerdydsskolen paa Christianshavn fra Aaret 1866 og i 1872 bestaaet 1ste Del af Afgangsexamen for studerende med et ordentligt Udfald, hvorefter han opflyttedes i da værende 7de Klasse, af hvilken han først gik ud i 1874, androg om Tilladelse til at indstille sig til juridisk Examen for ustuderede, uden forinden at underkaste sig almindelig Forberedelses Examen af lavere Grad. Efter Fakultetets Anbefaling bevilgede Ministeriet Andragendet under 29. Okt. 1878.

— I en Skrivelse af 2. Decbr. 1878 udtalte Ministeriet, at Seminarist N. N., der havde andraget om samme Tilladelse, ved at have bestaaet Skolelærerexamen, efter Bekj. 26. Sept. 1872 § 2 havde erhvervet de Rettigheder, som Forberedelses Examen af lavere Grad medfører.

#### *c. Examen for Tandlæger.*

Et Andragende fra Billedhugger N. N. om at maatte indstille sig til Tandlægeexamen, uagtet han ikke havde absolveret almindelig Forberedelses Examen af lavere Grad, blev af det lægevidenskabelige Fakultet ikke anbefalet, da det af de med Andragendet fulgte Attester hverken fremgik, at han kunde forudsættes at være i Besiddelse af de Kundskaber, der svarede til dem, der fordres ved Forberedelses Examen, eller at han var i Besiddelse af særlige Kvalifikationer. Ministeriet afslog Andragendet under 24. Febr. 1879.

— Et lignende Andragende fra Frøken N. N. fra Christiania opnaaede heller ikke Anbefaling af Fakultetet, da der ikke forelaa nogen som helst Oplysning om Beskaffenheden af den Afgangsexamen fra et, som det syntes, privat Pigeinstitut, som hun paaberaabte sig, og der heller ikke paa anden Maade var præsteret Bevis for, at hun var i Besiddelse af en Fordannelse, der kunde svare til den, der aflagdes Prøve paa ved Forberedelses Examen. Andragendet blev af Ministeriet afslaaet under 25. Juni s. A.

\*) Univ. Aarb. 1875—76 S. 43.

d. *Prøve for Missionærer.*

Det danske Missionsselskabs Bestyrelse anholdt i et til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet i Aaret 1867 indgivet Andragende om, at en i dets Missions-skole i Kjøbenhavn uddannet Elev Chr. Fr. Joh. Becker, som et luthersk Selskab i Amerika vilde ansætte som Missionær i Teluque-Landet i Ostindien, maatte blive ordineret af en Biskop her i Landet, som maatte findes villig dertil, saafremt han, efter at være examineret af en Biskop eller Præst og en theologisk Professor, be-fandtes moden til at modtage Ordination. Det udtaltes derhos som en Selvfølge, at han ikke ved Ordinationen erhvervede nogen Ret til at ansættes som Præst i Danmark.

I Anledning heraf brevvexlede Ministeriet med Biskoppen over Sjællands Stift, der ytrede, at han ikke saa sig i Stand til at anbefale dette Andragende, fordi de fornødne Forudsætninger for en moden Anskuelse i denne Sag fattedes. Ikke blot saas det ikke, hvorvidt den her betegnede Examenskommission skulde træde sammen i Følge fri og velvillig Imødekommen mod Missionsselskabet eller i Følge højere Befaling; men, hvad der end mere var vigtigt, en saadan Kom-mission vilde aldeles ikke kunne træde sammen, førend det ved Sagkyndiges Over-vejelse og ved kgl. Approbation i Almindelighed var bestemt, hvilken Grad af theologisk Kundskab og Dannelse der skulde kræves af vedkommende Missions-elever, førend de kunde stedes til Ordination, hvilket ingenlunde kunde være en ringe Grad, efterdi Missionærerne i Ostindien dels vilde have at kæmpe med filo-sofisk dannede Brahminer, dels med vel studerede Lærere af den romerske Kirke, hvorfor der vilde kunne spørges, om den almindelige theologiske Embedsexamen her ikke burde lægges til Grund. I ethvert Tilfælde kunde Afgjørelsen ikke være overladt til Enkeltmands tilfældige Skjøn. Dernæst burde det formentlig tages under nøje Overvejelse, hvorvidt det overhovedet kunde være tilraadeligt at ind-lade sig paa Ordinationer, ved hvis Modtagelse de paagjældende skulde give Af-kald paa Ansættelse i Moderlandet. Det vilde ikke kunne undgaas, at disse Mis-sionærer, naar de efter nogen Tids Forløb vendte tilbage, vilde gjøre deres Ordi-nation gjældende og ansøge om Embeder, hvad ogsaa vanskelig vilde kunne for-bydes dem, efterdi Ordinationen som saadan gav og burde give Adkomst dertil. Men netop derfor vilde det være ønskeligt, at Ordinationen kun meddeltes under de almengjældende Betingelser. For øvrigt vilde Biskoppen ikke foregribe noget, men kun paapege, hvad der formentlig først maatte være afgjort, førend noget kunde afgjøres om det omhandlede Andragende.

Efter Ministeriets Opfordring meddelte Missionsselskabets Bestyrelse nærmere Oplysninger om dets Skole. Denne bestod af:

a. En forberedende Klasse, hvilken enhver, som ikke var dannet i en lærd Skole, en Realskole eller anden lignende Anstalt, maatte gennemgaa. Lære-gjenstandene i den forberedende Klasse vare: den kristelige Religion efter det lutherske Kirkebegreb, Bibelhistorie samt Bibellæsning med en let Forklaring, Dansk, Retskrivning, Geografi, Verdenshistorie og Geometri, Sang og Musik med stadigt Hensyn til den praktiske Anvendelse.

b. Den egentlige Missionsskole, hvori Læregjenstandene vare: 1) Kirke-historie, 2) Missionshistorie, 3) Bibelkundskab, 4) Religionslære med nøjagtigt Hensyn til de forskellige Kirkers Bekjendelse, 5) Missionsvidenskab, 6) de he-denske Folkeslags Religions- og Kulturhistorie, 7) Engelsk, 8) Naturhistoriens og

Medicinens første Elementer, 9) Tegning, Musik og Sang. Man vilde ikke strax tænke paa de gamle Sprog og Hebraisk, men heri var senere sket den Forandring, at den mathematiske Undervisning var blevet indskrænket i den Hensigt at vinde Plads til lidt Græsk, for at Eleverne kunde komme til at læse det nye Testamente i Grundsproget.

Derhos oplyste Bestyrelsen, at der hidtil kun havde meldt sig Lægfolk til Elever, der ikke havde modtaget en højere Dannelse eller Kundskab end den, der var almindelig hos Almuen, og at derfor den forberedende Undervisning havde maattet være længere end paatænkt, samt at Bestyrelsen havde anset 6 Aar for den Tid, som vilde medgaa, inden den kunde tænke sig, at en vel skikket Elev havde naaet en saadan Modenhed, at den turde andrage om, at han maatte underkaste sig en Prøve for at modtage Ordinationen.

I Forbindelse hermed havde Bestyrelsen henledet Opmærksomheden paa, at netop den særlige Stilling, en Missionspræst kom til at indtage, idet hans Virksomhed faldt uden for den danske Folkekirkes Omraade, kunde tale for, at den sædvanlige Aldersgrænse ikke skulde fastholdes med Hensyn til en Missionærs Ordination. Det vilde imidlertid yderst sjælden indtræffe, at der skulde søges Ordination for nogen, førend han havde naaet sit 25de Aar, ligesom Bestyrelsen heller ikke havde nogen Betænkelighed ved, at det fastsattes, at hint Aar i Regelen skulde være naaet, hvorimod en Ordination i en tidligere Alder befragtedes som en Undtagelse, naar denne anbefaledes af særlige Omstændigheder. En saadan særlig Omstændighed mente Bestyrelsen var indtruffet med fornævnte Becker, som var forlangt hendsendt til en forladt Missionspræst i Rajamundry i Teluque-Landet, hvor hans snarlige Ankomst ansaas for nødvendig. Bestyrelsen havde ikke anset hans Undervisning for afsluttet med den Undervisning, han havde modtaget paa Missionsskolen, men havde draget Omsorg for, at han, foruden Kundskab i Teluque-Sproget, ogsaa blev undervist i de theologiske Discipliner ved forskellige Præster og Videnskabsmænd i Haderslev. Hvorvidt han ved Prøven maatte findes moden til Ordination, kunde Bestyrelsen ikke bedømme; kun bemærkede den, at det særegne Hverv at skulle forkynde Guds Evangelium for Hedninger maatte tilstede, at der ikke gjordes saa strænge Fordringer paa videnskabelig eller theologisk Modenhed, som maatte stilles til dem, der vare uddannede ved et Universitet til Tjeneste i Folkekirken. Bestyrelsen var overbevist om, at de Censorer, hvilke det vilde tilfalde at afgive Skjøn om, hvorvidt en Missionselev var skikket til at ordineres, vilde tage Hensyn til, at vedkommende ikke vare akademisk dannede.

Endelig bemærkede Bestyrelsen, at det indgivne Andragendes Bevilgelse var af største Betydning for Missionsbestræbelserne her i Landet og havde en almindelig folkekirkelig Interesse. Skulde det blive nægtet Missionsskolen at faa sine Elever ordinerede i Folkekirken, efter at de vare prøvede og befundne modne til at modtage Indvielsen som Missionspræster, hvilket man ikke blot i Tyskland og England, men ogsaa i Norge og Sverige havde indrømmet Elever, der vare uddannede efter samme Undervisningsplan, som var brugelig hos os, vilde den danske Mission enten være nødsaget til at udsende uordinerede Missionærer eller at søge Ordination til dem uden for den danske Folkekirke; begge Dele vilde Bestyrelsen kun med Beklagelse se paa.

Under 2. Jan. 1868 meddelte Ministeriet det theologiske Fakultet Underretning

om disse Forhandlinger, og begjærede Erklæring angaaende dets Deltagelse i den Prøve, der maatte gaa forud for Beckers eventuelle Ordination.

Fakultetet afgav den 1. Juli sin Erklæring, i hvilken det udtalte sig paa følgende Maade: Paa den almindelige Missionskonference i Bremen i Maj 1866 havde, i Følge offentlige Meddelelser, Spørgsmaalet om Omfanget af den forberedende Dannelse for tilkommende Missionærer og af den endelige Dygtighedsprøve været undergivet en udførlig Drøftelse, hvor Stemmer havde gjort sig gjældende i forskjellige Retninger. I de nordiske Nabolande havde Sagen været Gjenstand for langvarige, først nu tilendebragte Forhandlinger, se Norsk Dept. Tid. 1860 Nr. 28, 1864 Nr. 45, 1866 Nr. 23. Det var her navnlig Ordinationsspørgsmaalet, der havde voldt Vanskelighed og var blevet løst paa forskjellige Maader. I Norge var den Grundsætning blevet fastholdt, at Ordination i Landets Kirke ikke burde meddeles nogen, hvis gejstlige Virksomhed faldt uden for den norske Kirkestyrelses Omraade og Tilsyn. Undtagelsesvis var Ordinationen en Gang blevet indrømmet 5 Missions elever, men med Forbehold, at den ikke gav Ret til gejstlig Ansættelse i Norge; senere var der truffet Foranstaltning til, at Missionærene herefter ordineredes af Biskoppen paa selve Missionsmarken i Zululandet. Biskoppen ordineredes til den Ende selv i Norge, under et lignende Forbehold som det oven nævnte. I Sverige bleve Missionærene efter en Prøve, som i det væsentlige svarede til den almindelige Præsteexamen, ordinerede, og efter Hjemkomsten hørte de til Stiftets Gejstlighed og vare pligtige til at forrette den kirkelige Tjeneste, der paalagdes dem.

Sagen havde paa dette Punkt vist ikke ringe Vanskelighed. For Missionsgjerningens heldige Fremgang maatte det uden Tvivl erkjendes som Betingelse, at de, der udsendtes i Missionens Tjeneste, vare ordinerede Mænd, og det vilde findes naturligt, at Ordinationen blev meddelt der, hvor Dannelsen var modtaget, og hvorfra Udsendelse og Udstyring skete. Men for den hjemsendte Missionærs Vedkommende opstod der Vanskelighed ved at bestemme hans Stilling, uden enten at træde den Karakter eller den Ret for nær, som Ordinationen gav, eller at tilside sætte den Fordring paa theologisk Dannelse, som den protestantiske Kirke krævede af sine Tjenere. Thi, ihvorvel en højere aandelig Dannelse, baade i Almindelighed og i theologisk Henseende, vistnok ogsaa burde være tilstede hos Missionæren, maatte dog Fordringen her lempes efter Virksomhedens særlige Beskaffenhed, hvorved ogsaa den forskjellige Kulturtilstand i de forskjellige Virkekredse for Missionen maatte tages i Betragtning.

Det forekom Fakultetet først og fremmest nødvendigt, at der anordnedes almindelige Bestemmelser — hvorved en Tillem্পning til enkelte mødende Tilfælde ikke vilde være udelukket — saa vel angaaende Beskaffenhed og Omfang af den omhandlede Prøve for afgaaende Missions elever, som angaaende Stillingen af ordinerede Missionærer til Folkekirken. Det syntes ønskeligt — efter den indgribende Betydning, de her paagjældende Spørgsmaal havde —, om disse Bestemmelser forberedtes med en Drøftelse af Sagen i dens Helhed ved en dertil udnævnt Kommission, i hvilken Videnskabsmænd af Fakultetets Midte, som af egen Erfaring vare bekendte med Forholdene i Ostindien, syntes ved flere Punkter at maatte kunne yde god Bistand. Skulde en Forhandling i den her antydede Form ikke findes nødvendig eller tjenlig, skulde Fakultetets Flertal foreløbig indskrænke sig til den Erklæring, at det med al Beredvillighed til at komme Missionsbestræ-

belserne i Møde maatte anse det som nødvendigt, at der forelaa Bestemmelser angaaende den omhandlede Prøves Formaal, Omfang og Form, førend der kunde have begrundet Mening om, hvorvidt og paa hvilket Punkt Medhjælp fra Fakultetets Side behøvedes.

Fakultetets Mindretal var ganske enigt med Flertallet i, at det først og fremmest var nødvendigt at træffe Bestemmelser om en Prøve for Missions-elever, der kunde være Betingelse for deres Ordination, førend det tillodes at meddele Ordinationen til Missionærer, som dannedes og udsendtes af frie private Selskaber. Ligeledes mente ogsaa Mindretallet, at saadanne Missionærers Stilling til Folkekirken burde ordnes ved en almindelig Regel, og saaledes samstemmede Fakultetet i dets Helhed med Biskop Martensens Forslag. Men da ogsaa Mindretallet erkjendte, af hvor indgribende Vigtighed det var, paa hvilken Maade Missions-selskabets Ønsker eller Tilbud toges til Følge, og indsaa Muligheden af, at Ministeriet maatte skjønne det hensigtsmæssigere at træffe Bestemmelser om Sagen uden at gjøre den til Gjenstand for en Kommissions Forhandling og Forslag, fandt Mindretallet det nødvendigt at fremsætte sine Tanker om de væsentlige Punkter, der ogsaa vare blevne forhandlede i Fakultetet. Mindretallet talte vistnok alene i sit eget Navn, men maatte just derfor bemærke, at der heraf ingenlunde kunde sluttes, at eller hvorvidt dets Tanker ikke billigedes af Flertallet; thi dette havde, i Forventning om den foreslaaede Kommission, ikke fundet Anledning til paa Sagens nærværende Trin at foregribe en paa Enkelthederne indgaaende Forhandling.

Ministeriets Anmodning stillede formentlig Fakultetet nærmest den Opgave at betegne den Prøves Beskaffenhed, som — efter Biskop Martensens Forslag — maatte ordnes, efter Sagkyndiges Overvejelse og med kgl. Approbation, førend der burde gives Tilladelse til at ordinere et privat Selskabs Missions-elever; af dens Beskaffenhed: af dens theologiske Karakter vilde det nemlig afhænge, om Fakultetets Deltagelse var hensigtsmæssig eller passende. Men Ministeriets Fremstilling af Sagen i dens Helhed forekom Mindretallet tillige at indeholde en Opfordring til at meddele saadanne Oplysninger, som kunde synes at være af nogen Betydning for dens Ordning.

Missions-selskabets Bestyrelse androg ikke blot om Ordination for den enkelte Elev, Becker, men begjærede, at Missions-skolen overhovedet fik sine Elever ordnede i Folkekirken, og erkjendte derfor, at der vilde være Tale om almindelige Bestemmelser, og at Ordningen af en Prøve vilde have en almindelig Karakter; kun ønskede den at der forbeholdtes Undtagelser. Da Bestyrelsen indgav sit Andragende om Ordination og Aldersdispensation for Becker, betegnede den en saadan Tilladelse som nødvendig, fordi han var blevet forlangt udsendt af et luthersk Selskab i Amerika. Prof. Hammerich havde senere givet Meddelelse om forskellige Forandringer i Beckers Forhold, først, at det nævnte amerikanske Selskab ikke agtede at benytte hans Tjeneste, dernæst, at han selv havde besluttet at forlade det danske Missions-selskab, og endelig, at der nu for Tiden agtedes stiftet et nordslesvigsk Missions-selskab for at udstyre og udsende ham som Missionær. Det vilde da være, ikke det danske Missions-selskab, men et Selskab, som var uden Forbindelse med vor Kirkestyrelse, hvis Elev søgte Ordination heri Landet. Forholdet vilde derved væsentlig forandres og en ny Betænelighed fremkomme. Under denne Usikkerhed med Hensyn til Beckers Bestemmelse syntes det nød-



vendigt at oppebie det Tidspunkt, da det vilde være afgjort, af hvem og hvorfra han udsendtes. Men ogsaa da syntes der kun gjennem en almindelig Foranstaltning at kunne aabnes ham Adgang til Ordination, i Følge Grundlovens § 27; thi en speciel Tilladelse vilde være en Bevilling, og ihvorvel der tidligere i et enkelt Tilfælde var givet Ordinations Bevilling ved kgl. Resolution 14. Juli 1827, vilde denne Resolution ikke afgive Analogi for Beckers Ordination, men tvært imod udelukke den, da den — efter almindelig anerkjendt Regel — lagde Baselselskabets Missionærer i de danske Besiddelser paa Guinea Kysten under den danske Kirkestyrelse og Sjællands Biskop, og foreskrev de samme Betingelser for deres Beskikkelse og Ordination som for de grønlandske Missionærer.

Men til at træffe en almindelig Foranstaltning, hvorved Missionselskabets Ønsker, om at faa sine Elever ordinerede i Folkekirken toges til Følge, turde der være al Anledning. Hedningemissionen var i det hele taget et Værk af frie kirkelige Samfund, og den skotske Kirke var den eneste evangeliske, der havde Kirkemissionærer. Selv om det maatte anses for ønskeligere, at den var indordnet under den kirkelige Organisation, vilde det dog ikke være rigtigt at paanøde frie Selskaber en Ordning, der var fremmed for deres oprindelige Grundlag. Men ikke desto mindre burde Kirkebestyrelsen understøtte Missionsbestræbelserne; dette skete allerede ved den Frihed til at holde kirkelige Missionsfester og Gudstjenester, som beredvillig indrømmedes. Et fastere Baand vilde knytte det danske Selskabs Mission til Folkekirken, naar dets Elever ordineredes til Missionspræster. Saadant fandt Sted f. Ex. i Preussen, hvor den kirkelige Øvrighed underkastede Eleverne en Prøve, hvorefter de erklæredes skikkede til Missionærkaldet og ordineredes enten strax eller senere — efter en Prøvetid — paa Missionsmarken; de knyttedes forud til Landets Kirke. Det var dette, som Missionselskabet attraaede, at dets Elever maatte betegnes som den danske Folkekirkes Udsendinge.

Til saadanne Missionspræster vilde imidlertid vor Kirkestyrelses Stilling blive en anden end til dem, som den tidligere selv beskikkede inden for dens eget Omraade. Den var forpligtet til at sørge for Missionen ved sine egne Embedsmænd, og maatte undertiden nøjes med en ringere theologisk og almindelig Dannelse, end vor kirkelige Lovgivning krævede til Lærerembedet. Her derimod vilde den alene give Navn og Avtoritet til Mænd, hvis Virksomhed faldt uden for dens Tilsyn. Den burde derfor ikke tage andet Hensyn end til sin Forpligtelse, kun at knytte saadanne Missionærer til vor Kirkes Gejstlighed, hos hvilke den turde forudsætte Dygtighed. Dette maatte Prøven afgjøre. Hovedbestræbelsen vilde derfor være rettet paa dens Ordning.

Ved Bestemmelsen af Prøvens Beskaffenhed blev det et væsentligt Spørgsmaal, om den skulde angaa alene Missionærens theologiske Dannelse, eller tillige den ikke ringe Sum af andre Kundskaber, der var Forudsætningen for hans praktiske Dygtighed paa Missionsmarken; thi baade en højere og en lavere Kulturtilstand i det hedenske Folk krævede, skjønt paa forskjellig Maade, Kundskaber af mangfoldig Art og Evne til at anvende dem. Missionssskolerne underviste derfor i Verdenshistorie, Religionshistorie, Naturvidenskaber, Geografi og Sprog. For saa vidt Prøven maatte omfatte ogsaa saadanne Kundskaber, ansaa Mindretallet det for nødvendigt, at Planen for den udarbejdedes af en blandet Kommission. Skulde den derimod indskrænkes til en theologisk Prøve, syntes Fakultetet at være den kompetente Avtoritet, hvem det baade paalaa og tilkom at medvirke

ved dens Ordning. I denne Henseende mente Mindretallet, at Prøven ikke burde have den strængere videnskabelige Karakter som den theologiske Examen. Det egentlig systematiske vilde være udelukket og Dogmatik samt Ethik i strængere Forstand ikke være Examinationsgjenstande; derimod vilde Prøven i Religionslære foruden grundig Bibelkundskab, Indsigt i det kirkelige Lærebegreb og paa Grund af de forskjellige Konfessioners Sammenstød, især i Ostindien, Bekjendtskab med disse, eller Symbolik, Kirkehistorie og specielt Missionshistorie. Om Skriften skulde fordres læst i Grundsproget, kunde synes tvivlsomt; ubetinget nødvendigt for enhver Missionær var det vel ikke, men det var ligesaa vist, at det f. Ex. i Ostindien, som det danske Selskab havde valgt til Missionsmark, ikke vilde kunde undværes. Her var Kunskab fornøden baade i Græsk og i Latin, thi de protestantiske Missionærer vilde ikke kunde unddrage sig offentlige Diskussioner med de katholske. Disse vilde beraabe sig paa Vulgata, det nye Testaments græske Text vilde da ikke kunde undværes, og de konfessionelle Differenser vilde ligeledes kræve Lethed i Brugen af de paa Latin forfattede Bekjendelsesskrifter. Derimod syntes Hedningemissionen ikke nødvendig at fordre Kundskab i det hebraiske Sprog. I Ostindien vilde altsaa Missionens umiddelbare praktiske Øjemed kræve Studiet af det nye Testamente paa Græsk; men af en væsentligere Grund maatte den samme Fordring stilles, thi kun dette Studium gav den rette Forstand paa det nye Testamente. Kundskab i Latin kunde formentlig ikke eftergives, og overhovedet var græsk og latinsk Sprogkundskab det væsentlige Grundlag for Studiet af hedensk Folkesprog, naar — hvad der aabenbart var nødvendigt — Missionæren skulde komme videre end til at hjælpe sig i det daglige Liv.

Folkekirken burde formentlig ikke ordinere Missionærer uden theologisk Dannelse, og Prøven burde altsaa være valgt paa at afgive Bevis for den. Uagtet Dannelsens Vej her ikke var den lærde Undervisning og Universitets Dannelsen, maatte den mere realistiske Forbindelse dog bevise sig som dygtig til at frembringe et lignende Resultat i personlig Henseende. Vilde man opgive Studiet af det nye Testamente paa Græsk, vilde Grundvolden mangle for theologisk Erkjendelse; men man vilde næppe kunne tænke sig nogen Ordning af en Prøve for Missionspræster uden paa en virkelig theologisk Basis.

At de her fremsatte Fordringer ikke vare for strænge, syntes afgjort at understøttes ved Forhandlingerne paa den almindelige Missionskonference i Bremen, hvor ogsaa det danske Missionsselskab var repræsenteret ved dets Formand, Dr. Kalkar, og Missionsskolens Forstander, Pastor Fich her, var man enig om at kræve en grundig theologisk Dannelse af Missionæren, og hertil henregnedes Hebraisk, Græsk og Latin, og det hed i Beretningen, at der fra alle Sider lagdes Vægt paa, at Fordringerne i denne Henseende herefter skærpedes og ikke nedstemtes. Derimod fremtraadte modsatte Anskuelser ved Spørgsmaalet om Nødvendigheden af en ligefrem humanistisk Undervisning efter det berømte Leipzigske Instituts Mønster. Dette brugte 4 Aars Gymnasialundervisning samt fordrede Afgangsexamen og 3 Aars Studium ved Universitetet ved Siden af den specielle Missionsundervisning. Den ansete Missionsdirektør Hardeland forsvarede denne Studieplan som den rette, og Leipzigerne erklærede det for deres Overbevisning, at kun en saadan Forberedelse var tilstrækkelig til Missionstjenesten i Ostindien, men fra alle andre Sider talte man derimod. Nogen anden Uoverensstemmelse angaaende denne Sag nævntes ikke.

Det turde saaledes formentlig antages, at den Prøve, som Regeringen maatte anordne for at kjende »dygtig til en Missionærs Kald« (just ikke, som i Andragendet, »moden til Ordination«), maatte være theologisk, hvilket ikke udelukkede, at der toges Hensyn til det særegne i Maaden, hvorpaa Uddannelsen af vordende Missionærer maatte være anlagt og ordnet. Ihvorvel ogsaa ringere Evner og Egenskaber efter Missionsomraadets Beskaffenhed kunde være tilstrækkelige, vilde der dog i theologisk Henseende maatte stilles de samme Fordringer til alle de Missionærer, som ved den danske Kirkes Ordination indlemmedes i den gejstlige Stand. Thi det var en Betragtning, som ikke syntes at kunne afvises, at der ikke burde træffes en Foranstaltning i Folkekirken, hvorved Ordination meddeltes i Strid med den lutherske Kirkes Lærebegreb og Praxis. Den protestantiske Kirke skjelnede forskjellig kirkelig Stand og meddelte Præsten Ordination, fordi hans Kald i Kirken var et andet end Lægmands. Ordination, gejstlig Stand og theologisk Dannelse kunde ikke adskilles. Missionærerne ordineredes til Præstens fuldstændige Gjerning; de maatte forstaa Skriften og formaa at forkynde Evangeliet efter Læren Titus 1, 9, og altsaa være inde i Kirkens Udvikling, bevandrede i dens Historie, forstaa Læren  $\alpha$ : de maatte være dannede til en theologisk Bevidsthed. Ordinationen forudsatte just den, og paa Grund af den gjentoges Ordinationen ikke, naar en Gejstlig, efter en afbrudt Virksomhed, paa ny modtog et Embede. Da den var Overdragelse af Prædikeembedet i Kirken, gav den Adgang til gejstlig Virksomhed og Embede. I den Kirke, i hvilken Missionæren var ordineret, kunde hans Ordination ikke anses som udslettet ved hans Virksomhed paa Missionsmarken, men den, som havde modtaget den danske Kirkes Ordination, vedblev at høre til Folkekirkens Præster.

Missionsselskabets Bestyrelse havde — som det syntes efter dens Opfattelse af den norske Regerings Fremgangsmaade — ment, at Ordinationen selvfølgelig ikke skulde give Ret til gejstlig Ansættelse her i Landet, naar Missionspræsten vendte tilbage. Dette var for saa vidt rigtigt, som theologisk Examen var Betingelse for Embedsansættelse. At binde Missionærens Samvittighed ved at lade ham formelt fraskrive sig en saadan Adgang, vilde derfor være unødvendigt, og det syntes heller ikke rigtigt at paalægge den ordinerede et Løfte om ikke at gjøre sin Ordination gjældende, men afholde sig fra enhver præstelig Virksomhed, eller endog forbyde ham at bære gejstligt Ornat. Men Vanskeligheden laa, som forklaret, ikke blot i Følgerne, men i selve Meddelelsen af Ordination, naar theologisk Dannelse manglede. Hertil kom nu, at Loven af 15. Maj 1868 vel til Præster i Valgmenigheder forudsatte Folkekirkens Præster, men næppe syntes at kunne undgaa at betragte de i denne ordinerede Missionspræster som saadanne. Hidtil havde  $\alpha$ i hos os ikke faa Exemplarer paa Missionærer, der hurtig havde opgivet dette Kald. Hvis man nu vilde ordinere nogen uden theologisk Dannelse, vilde dette for det første være i Strid med Ordinationens Begreb, og dernæst vilde en ny kirkelig Skikkelse fremstaa, nemlig de saakaldte Lægpræster — et Navn, der allerede bar Selvmodsigelsen i sig —, hverken Præster eller Lægmand, eller begge Dele, uagtet Ordinationen gjorde Forskjel mellem Gejstlig og Læg. Man burde ikke glemme, at en Begjæring herefter havde gjort sig gjældende hos os; hvis der gaves den Virkelighed, vilde der, — just fordi en saadan Skikkelse var uden Sammenhæng med den kirkelige Orden, — ikke kunne angives Grunde for at indskrænke den til Hedningemissionen alene. Fordringen om den saakaldte

Lægmandsordination var hos os ældre end Missionsselskabets Andragende. Man syntes derfor at burde nægte Ordination uden theologisk Dannelse, ogsaa af Hensyn til Følgerne.

Det naturlige Forhold var, at det samme kirkelige Samfund ordinerede, der ansatte og lønede sine Embedsmænd, hvor de end maatte være fødte eller dannede. Vilde derimod Folkekirken, som ikke selv uddannede Missionærer, understøtte private Bestræbelser uden for den selv, turde dette dog kun ske i Overensstemmelse med dens egne Grundsætninger, og det kunde ikke være tilladeligt at fravige dem uden al Nødvendighed for den selv.

Skulde Prøven fremtræde med en theologisk Karakter, syntes det stemmende med vore Forhold, at det theologiske Fakultet ved nogle af dets Medlemmer — ikke færre end to — deltog i Examinationen, og at Regeringen tillige beskikkede en eller to dertil egnede Mænd. Det Forslag om Ordinationen og Prøven, som Missionsselskabets Bestyrelse havde indbragt, kunde formentlig ikke finde Anvendelse, naar der blev truffet en almindelig Ordning. Det var rimeligvis under Forudsætning af en speciel Bevilling, at Selskabet forment, at alt kunde overlades til privat og venskabelig Overenskomst; da en saadan imidlertid formentlig ikke kunde gives, vilde de gjældende Regler afgjøre, hvem der som vedkommende Biskop var Ordinator, og Examinatorerne vilde ikke være at henvise til en ganske ubestemt Prøve og ubestemmelig Overenskomst, men være bundne til en Plan. I andet Tilfælde derimod burde Fakultetet formentlig være uden al Del i Prøven, og heller ikke dets enkelte Medlemmer privat yde Bistand dertil.

Den Udsigt, som Missionsselskabet havde meddelt over Skolens Plan, var vel ikke tilstrækkelig til at give en tydelig Forestilling om det Maal af Kundskab og Dannelse, som den hidtil havde været i Stand til at meddele sine Elever, men paa to Punkter henledede Mindretallet Opmærksomheden, nemlig at den selv tilsignede at give Undervisning i Latin, Græsk og Hebraisk, skjønt man ikke strax tænkte derpaa, og at den egentlige Missionsskole var blevet hæmmet ved den nødvendige forberedende Undervisning. Man turde maaske slutte, at Sprogundervisningen i Forhold til Øjemedet var mindre tilstrækkelig. Bestyrelsen syntes altsaa ikke at anse de paa Mødet i Bremen almindelig vedkjendte Fordringer som i sig for store, hvori dog her var indrømmet en Moderation. I Tyskland og Schweiz var Forberedelsen mere omfattende. Den svenske Missionsskole underviste i Latin og Græsk, Tysk og Engelsk, Eleverne prøvedes af det Domkapitel, hvis Biskop ordinerede dem (hvilket hidtil havde været afhængigt af Fødestedet). Fordringerne i Humaniora vare ringe, dog krævedes Græsk og Latin (i Latin Grammatik og Explikation f. Ex. af nogle Bøger af Cæsar), af levende Sprog Tysk og Engelsk. I Theologi fordredes det samme Kundskabsmaal som af Kandidaterne ved Præstexamen, nemlig det nye Testamente i Grundsproget, i Kirkehistorien Kurtz's Lærebog; dog var Hebraisk faldet bort og Fordringerne i Dogmatik vare ringe, man holdt sig til Norbechs Lærebog (noget over 200 Sider), som i Almindelighed læstes til Studenterexamen.

Baade i Norge og Sverige havde Regeringerne erkjendt den nødvendige Forbindelse mellem theologisk Prøve og Ordination, men paa modsat Maade. Medens den hjemvendte Missionær i Sverige hørte til sit Stifts Gejstlighed og var pligtig til at overtage den Tjeneste, der paalagdes ham, og vel ikke havde Ret til Embedsansættelse, men fik den ved Bevilling, havde man i Norge, efter mangeaarige,

grundige Forhandlinger og ikke uinteressante Begivenheder nægtet den frie norske Mission Ordination for dens Udsendinge, og da Regeringen under Forhandlingerne engang tillod 5 Elever Ordination under de strængeste Reservationer, vilde den ikke underkaste dem en Prøve ved dens Embedsmænd, fordi Ordinationen er ugyldig i Norge. Den svenske Kirkeregerings Fremgangsmaade var den gunstigste for Missionæren, Prøven muligvis den mildeste, men den havde ikke opgivet theologisk Dannelse som Betingelse for Ordination.

Sluttelig sammenfattede Mindretallet sine Forslag saaledes:

1. Saafremt Regeringen vilde ordne en fuldstændig Prøve for Missionærer, foresloges Planen udarbejdet ved en blandet Kommission, bestaaende af en af Landets Biskopper, af Medlemmer af det theologiske Fakultet, af Videnskabsmænd, som af egen Erfaring vare fortrolige med Forholdene i Ostindien, og af et Medlem af Missionsselskabets Bestyrelse.
2. Blev Prøven derimod alene theologisk, foresloges Examenskommissionen dannet af nogle af Fakultetets Medlemmer og en eller to Videnskabsmænd blandt Landets Gejstlighed. Det nye Testamente maatte fordres læst i Grundsproget samt Kundskab i Latin kræves.
3. Skulde Prøven imidlertid enten ikke ordnes efter en Plan, eller indskrænkes til seminaristisk Religions- og Bibelkundskab, maatte Fakultetet og dets enkelte Medlemmer være uden for Deltagelse i den.
4. I ethvert Tilfælde maatte Ordinationen udføres af den rette vedkommende Biskop.

Efter at Ministeriet tillige havde indhentet en Erklæring om Sagen fra samtlige Rigets Biskopper, tilkjendegav det ved Skrivelse af 13. Marts 1869 Missionsselskabet, at det vilde være villigt til ved forefaldende Lejligheder, efter Andragende fra Missionsselskabets Bestyrelse, at udvirke kgl. Tilladelse til, at der maatte meddeles de fra Selskabets Missionsskole udgaaede Elever, der agtedes udsendte som Missionærer, gejstlig Ordination i den danske Folkekirke, under Forudsætning af, at de i Forvejen ved en af Ministeriet, i Overensstemmelse med et af Professorerne Clausen og Hermansen, Stiftsprovst Rothe og Dr. Kalkar under 5. Decbr. 1868 indgivet Forslag\*), nærmere anordnet Prøve havde godtgjort at være i Besiddelse af de Kundskaber og den Dannelse, der maatte anses som nødvendig for deres Ordination og Udsendelse som Missionærer, — alt derhos med den Bestemmelse, at de paagjældende fra Missionsskolen udgaaede Elevers Ordination ikke skulde afhjælpe Savnet af de Betingelser, som Lovgivningen i øvrigt foreskrev for Adgang til Ansættelse i gejstligt Embede i Folkekirken.

I Foraaret 1879 anholdt Bestyrelsen for Missionsselskabet om, at der maatte blive givet Missionselev Schlesch, der agtedes udsendt som Missionær til Ostindien, og om hvem det ved Erklæringer fra de theologiske Professorer Madsen og Sthyr, Prof. Fausbøll samt Præsterne Hohlenberg, Wolff og Kjølhede var oplyst, at han havde uddannet sig til Missionsvirksomhed i Ostindien, Lejlighed til at underkaste sig en af Ministeriet nærmere anordnet Prøve for derefter at kunne modtage gejstlig Ordination i Folkekirken. Ministeriet indvilgede i at give be-

\*) Dette Forslag er, saa vidt vides, ikke trykt. At meddele det her, vilde imidlertid ligge uden for disse Meddelelser's Omraade.

meldte Missionsselev Adgang til ved en Prøve for en lignende Kommission som den, der i 1871 i Henhold til det oven omtalte Forslag i lignende Anledning var blevet nedsat \*), at godtgjøre, at han i det Omfang, der var betegnet i bemeldte af Ministeriet i alt væsentligt tiltraadte Forslag var i Besiddelse af den theologiske Uddannelse, som var nødvendig, for at han kunde stedes til at modtage gejstlig Ordination for at overtage Missionsvirksomheden i Ostindien. Det anmodede derfor Fakultetet om at kommittere 2 af dets Medlemmer til at tiltræde den omhandlede Examenskommission i Forbindelse med Stiftsprovst Rothe og Dr. theol. Kalkar. Fakultetet kommitterede Professorerne Madsen og Nielsen, hvormed det under 8. Maj gjorde Indberetning til Ministeriet.

#### IV. Priskonkurrencer.

Ved Udsættelsen af Prisopgaverne for 1879—80 opstod der Vanskelighed med Hensyn til Opgaverne i østerlandsk Filologi, fordi Etatsr. Westergaard var afgaaet ved Døden og Prof. Mehren bortrejst. Efter den gjældende Praxis skulde der indsendes 2 Opgaver i semitisk Filologi og 1 i indisk Filologi. Prof. Hermansen nærrede imidlertid Betænkelighed ved at fremstille Opgaven i indisk Filologi, da han ikke vidste, hvorledes den nye Professor i denne Videnskab vilde stille sig til den. Prof. Mehren havde efterladt 3 Opgaver i semitisk Filologi, af hvilke Prof. Hermansen billigede de 2. Sidst nævnte foreslog derfor kun 2 Opgaver i semitisk Filologi og fraraadede at udsætte nogen Opgave i indisk Filologi. Det filosofiske Fakultet billigede dette.

#### V. Akademiske Grader.

Kommunelæge Lykke androg om Tilladelse til, uagtet han kun havde Haud. ill. 1mi gr. til Embedsexamen, at maatte disputere for den medicinske Doktorgrad. Det lægevidenskabelige Fakultet anbefalede Andragendet, idet det bemærkede, at Andragerens lange Hospitalstjeneste, til Dels i mere ansvarsfulde Stillingen, og hans forskjellige videnskabelige Afhandlinger maatte betragtes som fyldestgørende Vidnesbyrd om en videnskabelig Udvikling og Modenhed, der vel kunde veje op mod hans mindre gode Examen. Hertil sluttede Konsistorium sig, hvorefter Tilladelsen meddeltes ham ved kgl. Resol. af 28. Marts 1879.

— Efter Indstilling fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet bifaldt Ministeriet under 3. Apr. 1879, at Docent, Dr. phil. Warming, der hertil havde erklæret sig villig, maatte fungere som den ene Opponent ex officio ved det mundtlige Forsvar for Cand. phil. E. C. Hansens Disputats for den filosofiske Doktorgrad, da der i Fakultetet kun var en Fagmand, nemlig Prof. botanices.

#### VI. Akademiske Højtideligheder.

I Skrivelse af 23. Apr. 1879 gjorde Konsistorium Indstilling til Ministeriet om, at den sædvanlige Reformationsfest, som skulde afholdes i Novbr. s. A.,

\*) Hertil kommitterede Ministeriet Professorerne Clausen og Hermansen.